

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa
(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang
Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm
Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu
Sàigòn 1998

--- o0o ---

Tập 4
Quyển Thứ 84
Hội Thứ Nhất

PHẨM THỌ GIÁO
Thứ 24 - 3

Vì những hạng người như thế thấy, quyết chẳng đem không, bất không phân biệt pháp Cực hỷ địa, cũng chẳng đem pháp Cực hỷ địa phân biệt không, bất không. Chẳng đem không, bất không phân biệt pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa; cũng chẳng đem pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa phân biệt không, bất không. Chẳng đem hữu tướng, vô tướng phân biệt pháp Cực hỷ địa, cũng chẳng đem pháp Cực hỷ địa phân biệt hữu tướng, vô tướng. Chẳng đem hữu tướng, vô tướng phân biệt pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa; cũng chẳng đem pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa phân biệt hữu tướng, vô tướng. Chẳng đem hữu nguyện, vô nguyện phân biệt pháp Cực hỷ địa, cũng chẳng đem pháp Cực hỷ địa phân biệt hữu nguyện, vô nguyện. Chẳng đem hữu nguyện, vô nguyện phân biệt pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa; cũng chẳng đem pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa phân biệt hữu nguyện, vô nguyện. Chẳng đem sanh, bất sanh phân biệt pháp Cực hỷ địa, cũng chẳng đem pháp Cực hỷ địa phân biệt sanh, bất sanh. Chẳng đem sanh, bất sanh phân biệt pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa; cũng chẳng đem pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa phân biệt sanh, bất sanh. Chẳng đem diệt, bất diệt phân biệt pháp Cực hỷ địa, cũng chẳng đem pháp Cực hỷ địa phân biệt diệt, bất diệt. Chẳng đem diệt, bất diệt phân biệt pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa; cũng chẳng đem pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa phân biệt diệt, bất diệt. Chẳng đem vắng lặng, chẳng vắng lặng phân biệt pháp Cực hỷ địa, cũng chẳng đem pháp Cực hỷ địa phân biệt vắng lặng, chẳng vắng lặng. Chẳng đem vắng lặng, chẳng vắng lặng phân biệt pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa; cũng chẳng đem pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa phân biệt vắng lặng, chẳng vắng lặng. Chẳng đem xa lìa, chẳng xa lìa phân biệt pháp Cực hỷ địa, cũng chẳng đem pháp Cực hỷ địa phân biệt xa lìa, chẳng xa lìa. Chẳng đem xa lìa, chẳng xa lìa phân biệt pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa, cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa; cũng chẳng đem pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa cho đến pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa phân biệt xa lìa, chẳng xa lìa.

Vì những hạng người như thế thấy, quyết chẳng đem không, bất không phân biệt Dị sanh địa, cũng chẳng đem Dị sanh địa phân biệt không, bất không. Chẳng đem không, bất không phân biệt Chung tánh địa, Đệ bát địa, Cự kiến địa, Bạc địa, Ly dục địa, Dĩ biện địa, Độc giác địa, Bò-tát địa, Như Lai địa; cũng chẳng đem Chung tánh địa, Đệ bát địa cho đến Bò-tát địa, Như Lai địa phân biệt không, bất không. Chẳng đem hữu tướng, vô tướng phân biệt Dị sanh địa, cũng chẳng đem Dị sanh địa phân biệt hữu tướng, vô tướng. Chẳng đem hữu tướng, vô tướng phân biệt Chung tánh địa, Đệ bát địa cho đến Bò-tát địa, Như Lai địa; cũng chẳng đem Chung tánh địa, Đệ bát địa cho đến Bò-tát địa, Như Lai địa phân biệt hữu tướng, vô tướng. Chẳng đem hữu nguyện, vô nguyện phân biệt Dị

phân biệt diệt, bất diệt. Chẳng đem diệt, bất diệt phân biệt vô vi giới; cũng chẳng đem vô vi giới phân biệt diệt, bất diệt. Chẳng đem vắng lặng, chẳng vắng lặng phân biệt hữu vi giới, cũng chẳng đem hữu vi giới phân biệt vắng lặng, chẳng vắng lặng. Chẳng đem vắng lặng, chẳng vắng lặng phân biệt vô vi giới; cũng chẳng đem vô vi giới phân biệt vắng lặng, chẳng vắng lặng. Chẳng đem xa lìa, chẳng xa lìa phân biệt hữu vi giới, cũng chẳng đem hữu vi giới phân biệt xa lìa, chẳng xa lìa. Chẳng đem xa lìa, chẳng xa lìa phân biệt vô vi giới; cũng chẳng đem vô vi giới phân biệt xa lìa, chẳng xa lìa.

Khi ấy, cụ thọ Thiện Hiện bảo các Thiên tử rằng: Thăm sâu khó thấy khó giác như vậy, chẳng phải chỗ tầm tứ, vượt khỏi cảnh tầm tứ, màu diệu vắng lặng rất hơn đệ nhất. Duy bậc Cực thánh tự nội chứng được, kỳ dư người đời thông huệ chẳng thể nào lường được. Sở thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa trong ấy thật không có kẻ năng tín thọ. Sở vì sao? Vì trong đây không có pháp khá hiển, khá chỉ ra, bởi không có pháp khá hiển chỉ được, nên kẻ thật tín thọ cũng chẳng khá được!

Khi ấy, Xá-lợi-tử hỏi Thiện Hiện rằng: Đâu chẳng phải ở trong giáo lý thăm sâu Bát-nhã Ba-la-mật-đa này mà rộng thuyết pháp Tam thừa, chỗ gọi pháp Thanh văn, Độc giác, Vô thượng thừa? Rộng thuyết đạo nhiếp thọ Bồ-tát Ma-ha-tát từ sơ phát tâm cho đến các Bồ-tát Thập địa, chỗ gọi Bồ thí Ba-la-mật-đa, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lực, Bát-nhã Ba-la-mật-đa? Hoặc nội không, nội ngoại không, không không, đại không, thắng nghĩa không, hữu vi không, vô vi không, tất cánh không, vô tế không, tán không, vô biến dị không, bản tánh không, tự tướng không, cộng tướng không, nhất thiết pháp không, bất khả đắc không, vô tánh không, tự tánh không, vô tánh tự tánh không? Hoặc chơn như, pháp giới, pháp tánh, bất hư vọng tánh, bất biến dị tánh, bình đẳng tánh, ly sanh tánh, pháp định, pháp trụ, thật tế, hư không giới, bất tư nghi giới? Hoặc khổ thánh đế, tập diệt đạo thánh đế? Hoặc bốn tính lực, bốn vô lượng, bốn vô sắc định? Hoặc tám giải thoát, tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ? Hoặc bốn niệm trụ, bốn chánh đoạn, bốn thân tức, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi? Hoặc không giải thoát môn, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn? Hoặc năm nhãn, sáu thần thông? Hoặc Phật mười lực, bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, đại từ, đại bi, đại hỷ đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng? Hoặc pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả? Hoặc nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí? Hoặc tất cả đà-la-ni môn, tất cả tam-ma-địa môn. Rộng thuyết công đức thắng sự nhiếp thọ Bồ-tát Ma-ha-tát, chỗ gọi Bồ-tát Ma-ha-tát đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa này siêng năng tu hành, nên tùy chỗ sở sanh thường thọ hóa sanh; với bất thối thần thông năng tự tại du hý, từ một cõi Phật đến một cõi Phật cúng dường cung kính, tôn trọng tán thán các Phật Thế Tôn. Tùy chỗ sở nguyện vui trồng các căn lành đều năng tu tập, chóng được viên mãn. Ở chỗ các Phật nghe trì Chánh pháp cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề năng được chẳng quên mất cũng không trễ bỏ, hằng trụ thắng định lìa tâm tán loạn. Do đây làm duyên được biện không ngại, biện không dứt hết, biện không sót lầm, biện nhanh, biện ứng, biện hể phạm diễn thuyết phong phú nghĩa vị và biện tất cả thế gian rất diệu hơn hết.

Thiện Hiện đáp rằng: Như vậy, như vậy. Thật như lời vừa nói, ở trong giáo lý thăm sâu Bát-nhã Ba-la-mật-đa này rộng thuyết pháp Tam thừa, chỗ gọi Thanh văn, Độc giác, Vô thượng thừa. Rộng thuyết đạo nhiếp thọ Bồ-tát Ma-ha-tát từ sơ phát tâm cho đến các Bồ-tát Thập địa, chỗ gọi Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến tất cả tam-ma-địa môn. Rộng thuyết công đức thắng sự nhiếp thọ Bồ-tát Ma-ha-tát chỗ gọi Bồ-tát Ma-ha-tát với Bát-nhã Ba-la-mật-đa này siêng năng tu hành, nên tùy chỗ sở sanh thường thọ hóa sanh, cho đến được biện tất cả thế gian rất diệu hơn hết. Thâm giáo như thế hể có thuyết ra, đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử nói: Đây đối với pháp nào đem vô sở đắc làm phương tiện ư? Thiện Hiện nói: Xá-lợi-tử! Đây với ngã đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Đây với hữu tình, mạng giả, sanh giả, dưỡng giả, sĩ phu, bổ-đặc-già-la, ý sanh, nho đồng, tác giả, thọ giả, tri giả, kiến giả đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử! Đây với sắc đem vô sở đắc mà làm phương tiện, đây với thọ tướng hành thức đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với nhãn xứ đem vô sở đắc mà làm phương tiện, đây với nhĩ tỷ thiết thân ý xứ đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với sắc xứ đem vô sở đắc mà làm phương tiện, đây với thanh hương vị xúc pháp xứ đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với nhãn giới đem vô sở đắc mà làm phương tiện, đây với sắc giới, nhãn thức giới và

nhân xúc, nhân xúc làm duyên sinh ra các thọ đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với nhĩ giới đem vô sở đắc mà làm phương tiện, đây với thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với tỷ giới đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với thiệt giới đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc, thiệt xúc làm duyên sanh ra các thọ đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với thân giới đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử! Đây với địa giới đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với thủy hỏa phong không thức giới đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với khổ thánh đế đem vô sở đắc mà làm phương tiện, đây với tập diệt đạo thánh đế đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với vô minh đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sầu than khổ ưu não đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử! Đây với nội không đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với ngoại không, nội ngoại không, không không, đại không, trống nghĩa không, hữu vi không, vô vi không, tất cánh không, vô tế không, tán không, vô biến dị không, bản tánh không, tự tướng không, cộng tướng không, nhất thiết pháp không, bất khả đắc không, vô tánh không, tự tánh không, vô tánh tự tánh không đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử! Đây với chơn như đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với pháp giới, pháp tánh, bất hư vọng tánh, bất biến dị tánh, bình đẳng tánh, ly sanh tánh, pháp định, pháp trụ, thật tế, hư không giới, bất tư nghì giới mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử! Đây với Bồ thí Ba-la-mật-đa đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tịch lặng, Bát-nhã Ba-la-mật-đa đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với bốn tinh lự đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với bốn vô lượng, bốn vô sắc định đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử! Đây với tám giải thoát đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với bốn niệm trụ đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử! Đây với không giải thoát môn đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với vô tướng, vô nguyện giải thoát môn đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với năm nhãn đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với sáu thần thông đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với Phật mười lực đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, đại từ, đại bi, đại hỷ đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử! Đây với pháp vô vong thất đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với tánh hằng trụ xả đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với tất cả đà-la-ni môn đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với tất cả tam-ma-địa môn đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với nhất thiết trí đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử! Đây với Thanh văn thừa đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với Độc giác thừa đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với Dự lưu đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với Dự lưu hướng Dự lưu quả đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với Nhất lai hướng Nhất lai quả, Bất hoàn hướng Bất hoàn quả, A-la-hán hướng A-la-hán quả đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử! Đây với Độc giác đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với Độc giác hướng Độc giác quả đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với Bồ-tát Ba-la-mật-đa đem vô sở đắc

mà làm phương tiện, đây với Tam-miêu-tam Phật-dà đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với pháp Bồ-tát Ma-ha-tát đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với pháp Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử! Đây với Cự hỷ địa đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với Ly cấu địa, Phát quang địa, Diệm huệ địa, Cự nan thắng địa, Hiện tiền địa, Viễn hành địa, Bất động địa, Thiện huệ địa, Pháp vân địa đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với pháp Cự hỷ địa đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa, pháp Diệm huệ địa, pháp Cự nan thắng địa, pháp Hiện tiền địa, pháp Viễn hành địa, pháp Bất động địa, pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử! Đây với Dị sanh địa đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với Chủng tánh địa, Đệ bát địa, Cự kiến địa, Bạc địa, Ly dục địa, Dĩ hiện địa, Độc giác địa, Bồ-tát địa, Như Lai địa đem vô sở đắc mà làm phương tiện. Xá-lợi-tử! Đây với pháp Dị sanh địa đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với pháp Chủng tánh địa, pháp Đệ bát địa, pháp Cự kiến địa, pháp Bạc địa, pháp Ly dục địa, pháp Dĩ biện địa, pháp Độc giác địa, pháp Bồ-tát địa, pháp Như Lai địa đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Xá-lợi-tử! Đây với hữu vi giới đem vô sở đắc mà làm phương tiện; đây với vô vi giới đem vô sở đắc mà làm phương tiện.

Khi ấy, Xá-lợi-tử hỏi Thiện Hiện rằng: Vì nhân duyên nào nên đối với trong giáo lý thâm sâu Bát-nhã Ba-la-mật-đa này, đem vô sở đắc mà làm phương tiện rộng thuyết pháp Tam thừa, chỗ gọi pháp Thanh Văn, Độc giác, Vô thượng thừa? Vì nhân duyên nào nên đối với trong giáo lý thâm sâu Bát-nhã Ba-la-mật-đa này, đem vô sở đắc mà làm phương tiện rộng thuyết đạo nhiếp thọ Bồ-tát Ma-ha-tát từ sơ phát tâm cho đến các Bồ-tát Thập địa, chỗ gọi Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến tất cả tam-ma-địa môn? Vì nhân duyên nào nên đối với trong giáo lý thâm sâu Bát-nhã Ba-la-mật-đa này, đem vô sở đắc mà làm phương tiện rộng thuyết công đức thắng sự nhiếp thọ Bồ-tát Ma-ha-tát, chỗ gọi Bồ-tát Ma-ha-tát với Bát-nhã Ba-la-mật-đa này siêng năng tu hành, nên tùy chỗ sở sanh thường thọ hóa sanh, cho đến được biện tài tất cả thế gian rất diệu hơn hết?

Thiện Hiện đáp rằng: Xá-lợi-tử! Bởi nội không, nên với trong giáo lý thâm sâu Bát-nhã Ba-la-mật-đa này, đem vô sở đắc mà làm phương tiện rộng thuyết pháp Tam thừa, chỗ gọi pháp Thanh văn, Độc giác, Vô thượng thừa. Xá-lợi-tử! Bởi ngoại không, nội ngoại không, không không, đại không, thắng nghĩa không, hữu vi không, vô vi không, tất cánh không, vô tế không, tán không, vô biến dị không, bản tánh không, tự tướng không, cộng tướng không, nhất thiết pháp không, bất khả đắc không, vô tánh không, tự tánh không, vô tánh tự tánh không, nên với trong giáo lý thâm sâu Bát-nhã Ba-la-mật-đa này, đem vô sở đắc mà làm phương tiện rộng thuyết pháp Tam thừa, chỗ gọi pháp Thanh văn, Độc giác, Vô thượng thừa.

Xá-lợi-tử! Bởi nội không, nên với trong giáo lý thâm sâu Bát-nhã Ba-la-mật-đa này, đem vô sở đắc mà làm phương tiện rộng thuyết đạo nhiếp thọ Bồ-tát Ma-ha-tát từ sơ phát tâm cho đến các Bồ-tát Thập địa, chỗ gọi Bồ thí Ba-la-mật-đa, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tinh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Hoặc nội không, ngoại không, nội ngoại không, không không, đại không, thắng nghĩa không, hữu vi không, vô vi không, tất cánh không, vô tế không, tán không, vô biến dị không, bản tánh không, tự tướng không, cộng tướng không, nhất thiết pháp không, bất khả đắc không, vô tánh không, tự tánh không, vô tánh tự tánh không. Hoặc chơn như, pháp giới, pháp tánh, bất hư vọng tánh, bất biến dị tánh, bình đẳng tánh, ly sanh tánh, pháp định, pháp trụ, thật tế, hư không giới, bất tư nghì giới. Hoặc khổ thánh đế, tập diệt đạo thánh đế. Hoặc bốn tinh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Hoặc tám giải thoát, tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ. Hoặc bốn niệm trụ, bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi. Hoặc không giải thoát môn, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn. Hoặc năm nhãn, sáu thần thông. Hoặc Phật mười lực, bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, đại từ, đại bi, đại hỷ đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng. Hoặc pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả. Hoặc nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Hoặc tất cả đà-la-ni môn, tất cả tam-ma-địa môn. Xá-lợi-tử! Bởi ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không, nên với trong giáo lý thâm sâu Bát-nhã Ba-la-mật-đa này, đem vô sở đắc mà làm phương tiện, rộng thuyết đạo nhiếp thọ

Bồ-tát Ma-ha-tát từ sơ phát tâm cho đến các Bồ tát Thập địa, chỗ gọi Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến tất cả đà-la-ni môn.

Xá-lợi-tử! Bởi nội không, nên với trong giáo lý thâm sâu Bát-nhã Ba-la-mật-đa này, đem vô sở đắc mà làm phương tiện rộng thuyết công đức thắng sự nhiếp thọ Bồ-tát Ma-ha-tát, chỗ gọi Bồ-tát Ma-ha-tát với Bát-nhã Ba-la-mật-đa này siêng năng tu hành, nên tùy chỗ sở sanh thường thọ hóa sanh; với bất thối thân thông năng được tự tại du hý, từ một cõi Phật đến một cõi Phật cúng dường cung kính, tôn trọng tán thán các Phật Thế Tôn. Tùy chỗ sở nguyện vui trồng các thứ căn lành, đều năng tu tập chóng được viên mãn. Ở chỗ các Phật nghe trì chánh pháp cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ đề được chẳng quên mất cũng không trễ bỏ, hằng trụ thắng định, lia tâm tán loạn. Do đây làm duyên được biện không ngại, biện không dứt hết, biện không sót lầm, biện nhanh, biện ứng, biện hể phạm diễn thuyết phong phú nghĩa vị và biện tất cả thế gian rất diệu hơn hết. Xá-lợi-tử! Bởi ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không nên với trong giáo lý thâm sâu Bát-nhã Ba-la-mật-đa này, đem vô sở đắc mà làm phương tiện rộng thuyết công đức thắng sự nhiếp thọ Bồ-tát Ma-ha-tát, chỗ gọi Bồ-tát Ma-ha-tát với Bát-nhã Ba-la-mật-đa này siêng năng tu hành, nên tùy chỗ sở sanh thường thọ hóa sanh, cho đến được biện tất cả thế gian rất diệu hơn hết.

Hội Thứ Nhất

PHẨM RẢI HOA

Thứ 25

Bấy giờ, trời Thiên Đế Thích và thế giới Tam thiên đại thiên này có bao trời Bốn đại vương chúng, trời Ba mươi ba, trời Dạ-ma, trời Đổ-sử-đa, trời Lạc biến hóa, trời Tha hóa tự tại, trời Phạm chúng, trời Phạm phụ, trời Đại phạm, trời Quang, trời Thiếu quang, trời Vô lượng quang, trời Cực quang tịnh, trời Tịnh, trời Thiếu tịnh, trời Vô lượng tịnh, trời Biến tịnh, trời Quảng, trời Thiếu quảng, trời Vô lượng quảng, trời Quảng quả, trời Vô phiền, trời Vô nhiệt, trời Thiện hiện, trời Thiện kiến và trời Sắc cứu cánh, đều tác lên nghĩ này: “Nay Tôn giả Thiện Hiện thừa thần lực Phật, vì tất cả hữu tình rưới trận mưa đại pháp. Chúng ta nay đây phải vì cúng dường vậy, nên đều hóa làm các diệu hoa trời phụng rải lên Thích-ca Như Lai và Bồ-tát Ma-ha-tát, cùng Bí-sô tăng Tôn giả Thiện Hiện, cũng rải đã thuyết thắm sâu Bát-nhã Ba-la-mật-đa mà vì cúng dường”. Khi đó các Thiên chúng tác lên nghĩ ấy rồi, đều hóa các thứ hoa hương mâu diệu, phụng rải lên Như Lai và các Bồ tát thầy. Lúc này nơi Thế giới Phật Tam thiên đại thiên đây, hoa đều đầy rẫy, vì thần lực Phật hiệp thành đài hoa ở giữa hư không, trang nghiêm cực diệu, khắp trùm thế giới Tam thiên đại thiên.

Cụ thọ Thiện Hiện thấy diệu này rồi, tác lên ý nghĩ: “Nay những hoa đã rải, ở chỗ các trời chưa từng thấy có. Hoa này cực diệu, thật chẳng phải do cỏ cây đất nước sanh ra, chắc là các trời vì cúng dường vậy, nên từ tâm hóa ra.”

Khi ấy, Thiên Đế Thích đã biết chỗ tâm nghĩ của Thiện Hiện, nên bảo Thiện Hiện rằng: Hoa đã rải đây, thật chẳng phải cỏ cây đất nước sanh ra, cũng chẳng phải từ tâm thật năng hóa ra, chỉ biến hiện vậy.

Cụ thọ Thiện Hiện bảo Thiên Đế Thích rằng: Hoa này chẳng sanh thời chẳng phải là hoa vậy.

Lúc đó, Thiên Đế Thích hỏi Thiện Hiện rằng: Vì chỉ hoa này chẳng sanh, hay là các pháp khác cũng thế? Thiện Hiện đáp: Chẳng những hoa này chẳng sanh mà các pháp khác cũng thế. Vì sao vậy? Kiều Thi Ca! Sắc cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải sắc. Thọ tướng hành thức cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải thọ tướng hành thức. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là sắc thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Nhãn xứ cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải nhãn xứ. Nhĩ tỷ thiết thân ý xứ cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải nhĩ tỷ thiết thân ý xứ. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là nhãn xứ thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Sắc xứ cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải sắc xứ. Thanh hương vị xúc pháp xứ cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải thanh hương vị xúc pháp xứ. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là sắc xứ thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Nhãn giới cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải nhãn giới. Sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sinh ra các thọ cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải sắc giới cho đến nhãn xúc làm duyên sinh ra các thọ. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là nhãn giới thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Nhĩ giới cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải nhĩ giới. Thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải thanh giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là nhĩ giới thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Tỷ giới cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải tỷ giới. Hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời

chẳng phải hương giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là tỷ giới thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Thiết giới cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải thiết giới. Vị giới, thiết thức giới và thiết xúc, thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải vị giới cho đến thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là thiết giới thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Thân giới cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải thân giới. Thức giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải xúc giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là thân giới thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Ý giới cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải ý giới. Pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải pháp giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là ý giới thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Địa giới cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải địa giới. Thủy hỏa phong không thức giới cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải thủy hỏa phong không thức giới. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là địa giới thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Khổ thánh đế cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải khổ thánh đế. Tập diệt đạo thánh đế cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải tập diệt đạo thánh đế. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là khổ thánh đế thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Vô minh cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải vô minh. Hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sầu thán khổ ưu não cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải hành cho đến lão tử sầu thán khổ ưu não. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là vô minh thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Nội không cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải nội không. Ngoại không, nội ngoại không, không không, đại không, thắng nghĩa không, hữu vi không, vô vi không, tất cánh không, vô tế không, tán không, vô biến dị không, bản tánh không, tự tướng không, cộng tướng không, nhất thiết pháp không, bất khả đắc không, vô tánh không, tự tánh không, vô tánh tự tánh không cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là nội không thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Chơn như cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải chơn như. Pháp giới, pháp tánh, bất hư vọng tánh, bất biến dị tánh, bình đẳng tánh, ly sanh tánh, pháp định, pháp trụ, thật tế, hư không giới, bất tư nghì giới cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải pháp giới cho đến bất tư nghì giới. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là chơn như thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Bồ thí Ba-la-mật-đa cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Bồ thí Ba-la-mật-đa. Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tịch lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tịch lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là Bồ thí Ba-la-mật-đa thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Bốn tĩn lự cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải bốn tĩn lự. bốn vô lượng, bốn vô sắc định cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là bốn tĩn lự thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Tám giải thoát cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải tám giải thoát. Tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng

phải tám thẳng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lìa các hý luận, chẳng thể thi thiết là tám giải thoát thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Bốn niệm trụ cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải bốn niệm trụ. Bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lìa các hý luận, chẳng thể thi thiết là bốn niệm trụ thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Không giải thoát môn cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải không giải thoát môn. Vô tướng, vô nguyện giải thoát môn cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải vô tướng, vô nguyện giải thoát môn. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lìa các hý luận, chẳng thể thi thiết là không giải thoát môn thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Năm nhãn cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải năm nhãn. Sáu thần thông cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải sáu thần thông. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lìa các hý luận, chẳng thể thi thiết là năm nhãn thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Phật mười lực cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Phật mười lực. Bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, đại từ, đại bi, đại hỷ đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải bốn vô sở úy cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lìa các hý luận, chẳng thể thi thiết là Phật mười lực thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Pháp vô vong thất cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải pháp vô vong thất. Tánh hằng trụ xả cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải tánh hằng trụ xả. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lìa các hý luận, chẳng thể thi thiết là pháp vô vong thất thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Nhất thiết trí cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải nhất thiết trí. Đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lìa các hý luận, chẳng thể thi thiết là nhất thiết trí thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Tất cả đà-la-ni môn cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải tất cả đà-la-ni môn. Tất cả tam-ma-địa môn cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải tất cả tam-ma-địa môn. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lìa các hý luận, chẳng thể thi thiết là tất cả đà-la-ni môn thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Dự lưu cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Dự lưu. Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lìa các hý luận, chẳng thể thi thiết là Dự lưu thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Dự lưu hướng Dự lưu quả cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Dự lưu hướng Dự lưu quả. Nhất lai hướng Nhất lai quả, Bất hoàn hướng Bất hoàn quả, A-la-hán hướng A-la-hán quả cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Nhất lai hướng Nhất lai quả, Bất hoàn hướng Bất hoàn quả, A-la-hán hướng A-la-hán quả. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lìa các hý luận, chẳng thể thi thiết là Dự lưu hướng Dự lưu quả thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Độc giác cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Độc giác. Độc giác hướng Độc giác quả cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Độc giác hướng Độc giác quả. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lìa các hý luận, chẳng thể thi thiết là Độc giác thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Bồ-tát Ma-ha-tát cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Bồ-tát Ma-ha-tát. Tam-miệu-tam Phật-đà cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Tam-miệu-tam Phật-đà. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lìa các hý luận, chẳng thể thi thiết là Bồ-tát Ma-ha-tát thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Pháp Bồ-tát Ma-ha-tát cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải pháp Bồ-tát Ma-ha-tát. Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là pháp Bồ-tát Ma-ha-tát thấy vậy.

Kiều Thi Ca! Thanh văn thừa cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Thanh văn thừa. Độc giác thừa, Vô thượng thừa cũng chẳng sanh, đây đã chẳng sanh thời chẳng phải Độc giác thừa, Vô thượng thừa. Vì có sao? Vì pháp chẳng sanh lia các hý luận, chẳng thể thi thiết là Thanh văn thừa thấy vậy.

--- o0o ---